

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

38. An tactus, & oscula inter sponsos de futuro sint licita? Et an hoc non procedat inter sponsos de futuro sub conditione, si Papa dispensauerit? Et an impetrata dispensatione, licet non sit ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

mediū, verū
Et tactus, &
in alia Ref.
carum an-
notationū,
ad eius me-
dium.

errore apposuit Fagundez) licere, quoties non ad-
est pollutionis periculum; sed ipse à piaculo veniali
non excusat propter mollitudinem nimiam specia-
tim in obscenis indicat. Et ego sententiæ patris
Escobar adhaereo; Aduerto tamen, quòd Filiucius
non dixit absolute dicta oscula licere, nec excusauit
à peccato veniali, sed tantum à mortali, vt patet ex
ipius verbis tom. 2. tract. 30. cap. 10. num. 195. sic
enim ait; Oscula in partibus inhonestis à fortiori
esse peccata mortalia, hæc enim in iis partibus non
sunt, nisi ex amore libidinoso, & deprauato, &
prædictè loquendo semper sunt oscula libidinoso in-
ter non coniugatos. Inter hos autem etsi non sint
censenda peccata mortalia, tamen increpandi sunt
qui hoc faciunt, tanquam operis arguentis animum
nimis mollem, & libidini deditum. Ita Filiucius.
Itaque non dissentit ab Escobar, quibus adde Rocca-
caful ubi infra.

Sup. hoc in-
fra in Ref.
184. §. Pe-
nult. & ult.
& in Refol.
187. eusdem
ad medium
§. 1. in Ref.
188. breuif-
simè in lin. 1.

4. Nota etiam dictum Patrem Escobar num. 67.
asserere ex Fagundez, mortiferum esse virile mem-
brum in os vxoris immittere; Ego hoc etiam olim
docui, & nunc me citato docet Ioseph Roccaful in
Praxi Theolog. moral. tom. 2. lib. 4. de 6. præcepto
Decal. cap. 2. num. 200. quia hoc non est simpliciter
osculum pudendorum, sed quædam irumatio diuer-
sæ speciei cum periculo consummandi præposere.

RESOL. XXXVIII.

An tactus, & oscula inter sponso de futuro seu licita?
Et an hoc non procedat inter sponso de futuro sub con-
ditione, si Papa dispensauerit?
Et an impetrata dispensatione, licet non sit ratificatus
prior consensus ille, liceat illis amplexus & oscula eo
modo, quo licet sponso de futuro? Ex part. 4. tract. 4.
& Misc. Ref. 131.

§. 1. Negatiuè respondet Io. Franciscus Suarez
in enchir. cas. consc. lib. 7. ver. luxuria. §. of-
culum, & tactus, & Galpar Hurtado tract. de matrim.
disp. 10. diff. 10. n. 48. quia ex vna parte grauius op-
ponuntur castitati, & ex altera nondum est matri-
monium, quo possunt excusari, qui à sponsalibus
excusari non possunt, quia sponsalia, quamuis sint
inchoatio quædam matrimonij, & prædicti tactus
tantum sint inchoatio quædam copulæ coniugalis,
non sufficiunt ad eos excusandum, quia inchoatio
contractus non sufficit ad excusandum vsum rei de
qua est contractus, quamuis solum inchoatum &
imperfectum, quia quovsque contractus est perfe-
ctus, non traditur dominium rei; qui autem non-
dum dominus rei, nullatenus adhuc imperfectè po-
test ea vti, vt pote adhuc aliena, quamuis iam sibi
promissa. Ita Hurtado, cui adde alios, quos citavi in
part. 2. tract. 3. miscell. refol. 6.

2. Sed ego, ibi, & merito, contrariam sententiam
docui, cum multis Doctoribus, quibus nunc addo
Petrum Ochagauim de Sacram. tract. 1. de matrim.
quest. 1. num. 15. & Syluim in 2. 2. D. Thom. q. 134.
art. 4. conclus. 7. & Villalobos in summ. tom. 1. tract. 12.
diff. 16. num. 2.

3. Notandum est tamen, hoc non procedere in-
ter sponso de futuro, sub conditione, si Papa dis-
pensauerit, his enim non sunt licita tactus & oscula,
quæ sponso de futuro permilla sunt, ex ratione, quæ
adducit Sotus in 4. disp. 19. quest. 2. art. 1. & Sanch. de
matr. 10. 1. lib. 5. disp. 1. n. 38. & alij penes ipsum, qui-
bus adde Salas in 1. 2. D. Thom. q. 78. tract. 13. disp. 6.
sect. 26. n. 177. Molfesum in summa 10. 1. tract. 4. c. 15.
n. 13. Villalobos ubi supra n. 1. Ludouic. de San luan

Que hic est
supra Refol.
36. & lege
aliã ref. eius
secundæ not.

in summa tom. 1. quest. 1. art. 8. de Sacram. matr. disp. 13.
at impetrata dispensatione licet non sit ratificatus
prior ille consensus, puto licere illis amplexus & oscu-
cula, eo modo quo licet sponso de futuro, quia tanquam
illa sunt vera sponsalia, vt optime obseruat, & tenet
Sanchez loco cit. n. 39. & Præposit in 3. par. D. Thom.
quest. 3. de Sacram. matrim. dub. 8. num. 95.

RESOL. XXXIX.

An si sponsa de futuro, vel vidua carnaliter delicta-
tur de copula præterita, & futura; peccet mortali-
ter?

Et cur sim docetur viduam non peccare mortaliter, si
obortum cogitationem copula carnalis ex marito
de functo eam approbet voluntate; & si etiam
dicendum de sponsa circa copulam carnalem futu-
ram, & coniugalem, si eam, vel desideret, vel sim-
pliciter voluntatis affectione approbet, quod alio exten-
dant ad omnem voluntatis affectionem, etiam sim-
pliciter complacentia concepti a ex cogitatione concu-
bitus cum muliere, si vxor esset. Ex part. 1. tract. 9.
& Misc. 1 Refol. 2.

§. 1. Negatiuè respondet Alphonsus Curiel in
part. 1. D. Thom. quest. 74. art. 3. dub. 3. & in
Herrera de peccatis disp. 3. §. 9. 13. Victoria, quem re-
fert, & sequitur Medina in part. 2. q. 74. art. 8. Thom.
ibid. disp. 4. dub. 3. & alij recentiores. Et ratio est
Curiel, quia delectatio carnalis in vidua consequitur
ad actum, qui fuit licitus, & delectatio spiritus naturæ
actus, ad quem consequitur. Ergo, &c. Denique vidua
non delectatur de libidine præterita, sed de libidine
in memoria, hoc est, de præterita, vt præterita, &
militer sponso, non de libidine præterita, sed de fu-
tura copula delectatur. Ergo, &c. Et hanc sententiam
probabilem esse docuit Corduba in 99. lib. 1. quest. 23.
dub. 19. & alij; vide etiam Valentim tom. 4. disp. 6.
quest. 4. punct. 4. Sa verb. luxuria. n. 13. & Syluim
verb. delectatio. quest. 3. cum Salas in part. 1. tract. 13.
disp. 6. sect. 30. num. 201.

2. Ego tamen contrariam sententiam teno cum
DD. quos citat & sequitur Bonacina de mar. quest. 4.
punct. 8. n. 3. quibus ego addo Emanuelem de Valle
de Moura opusc. 1. de Enfal. & Incant. lib. 2. cap. 18.
n. 14. Castrum Palaum tom. 1. tract. 2. disp. 1. punct. 10.
§. 2. n. 7. Malderum in part. 2. q. 74. art. 10. Monte-
finum in part. 1. tom. 2. quest. 74. art. 8. quest. 6. n. 103.
Martinez in part. 2. tom. 2. quest. 74. n. 8. part. 1. tract. 2.
Elef. dub. 3. concl. 7. Villalobos in summa tom. 2. tract. 4.
dub. 17. n. 3. Philarchum de offic. Sacram. tom. 1. part. 2.
lib. 4. cap. 18. Filiucium tom. 1. tract. 10. c. 9. num. 359.
Layman in Theol. moral. lib. 1. tract. 3. cap. 2. num. 14.
Tannerum in part. 2. disp. 4. quest. 8. n. 13. & Basilium
Pontium de matr. lib. 10. cap. 16. §. 2. n. 30. & 11. Et ra-
tio est, quia sicut actus externus venereus, respectu
sponsæ, aut viduæ non est licitus, ita neque est licita
delectatio, quæ de illo actu capitur non constare
matrimonio. Et ira etiam hanc sententiam præter
DD. citatos, tenet Lessius lib. 4. cap. 3. dub. 358. n. 10.
& Vasquez in part. 2. disp. 114. num. 3.

3. Notandum est tamen, hoc non peccare mortaliter, si obor-
tatis docent, viduam non peccare mortaliter, si obor-
ta cogitatione copulæ carnalis cum marito defun-
cto, eam approbet voluntate, & sic dicendum præ-
teritæ de sponso circa copulam coniugalem fuerunt,
si eam vel desideret, vel simpliciter voluntatis affectio-
ne approbet, quod Sanch. in summa tom. 1. lib. 1.
cap. 2. num. 33. & alij extendunt ad omnem volun-
tatis affectionem etiam simpliciter complacentiæ
conceptæ

ANTON
Opera
Tom. 1 & 2
E III